

3. Ульяненко В. Домашнє насильство під час війни: статистика лякає. 20 травня 2024 р. URL: <https://glavcom.ua/country/society/domashnje-nasilstvo-pid-chas-vijni-statistika-ljakaje-1001540.html>

4. Баранов С. О. Протидія домашньому насильству в Україні в умовах військового стану. 2022. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/3ac5b5ff-ae9e-4f6c-8afa-c24ad409fca9/content>

5. Легенька М. М. Зарубіжний досвід протидії насильству в сім'ї та можливості його використання в Україні. *Право і безпека*. 2017. № 4 (67). С. 111-116.

6. Насильство в сім'ї та діяльність органів внутрішніх справ щодо його подолання: навчально-методичний посібник для курсантів вищих навчальних закладів МВС України / Укладачі: Запорожцев А. В., Лабунь А. В., Заброта Д. Г., Басиста І. В., Дроздова І. В., Брижик В. О., Мусієнко О. М. Київ, 2012. 246 с.

7. Барбарош Л. М. Актуальні питання запобігання домашній злочинності: досвід зарубіжних країн. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 14. С. 171-178.

Кіблик Д.В.,

старший викладач кафедри адміністративно-правових дисциплін
Донецького державного університету внутрішніх справ
доктор філософії
м. Кропивницький, Україна

ЗАХИСТ ПРАВ ТА ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВІЙНИ

Діти є однією з найменш захищених верств населення та найбільш вразливою категорією під час війни. Саме з початком військової агресії росії проти України питання захист прав дітей набуває нового значення. Досліджуючи питання дитячої емоційності, вразливості а також не сформованої психіки в силу віку, можна констатувати, що дітям важко вдається контролювати свій емоційний та психологічний стан зважаючи на зовнішні фактори, які їх оточують під час воєнної агресії. З вище викладеного можна дійти висновку, що війна зруйнувала психологічну безпеку і стала загрозою психічному здоров'ю дитини із ризиками виникнення розладів у психічному розвитку, а також розвитку тривалих форм фізичної, психологічної та соціальної дезадаптації [1]. З цього приводу вбачається слушною

думка О.Ф. Яцини, що вплив війни на психічне здоров'я – це соціальна реальність, яка змушує розкриваючи характер змін психіки дітей і підлітків, працювати над зниженням ризиків виникнення у них проблем у майбутньому [2, с. 560]. Про наявність означеної проблеми, та необхідності її нагального розв'язання лунають заяви і на офіційному рівні. Так, з ініціативи першої леді країни у 2022 році стартувала Національна програма ментального здоров'я, мета якої - розбудова ефективної системи якісних і доступних послуг із психічного здоров'я [3].

В конвенція ООН про права дитини, яка ратифікована Україною, визначено, що діти як повноцінними носіями прав, що заслуговують на особливий захист. Спираючись на наведений документ, слід сказати, що він покликаний забезпечити їм життя в безпеці, з повагою до їхньої гідності та розвитку в душі толерантності та рівності.

З огляду на це, захист прав дітей в умовах війни стає одним із пріоритетних завдань не тільки на національному, але й на міжнародному рівні. Забезпечення безпечних коридорів для евакуації, створення тимчасових притулків, надання гуманітарної допомоги, психологічної підтримки та відновлення освітніх процесів є лише декількома з широкого спектру заходів, що мають бути реалізовані. Саме через ці проблеми, актуальність захисту дітей у воєнний час набуває особливої значення, вимагаючи невідкладної уваги та дії з боку всього світового співтовариства [4].

Дослідження, які спрямовані на вирішення цієї проблеми, були започатковані різними науковцями в Україні у різні періоди. Такі українські дослідники, як І. Бандурка, С. Коталейчук, Н. Крестовська, С. Несинова, Н. Оніщенко, Н. Опольська, Н. Ортинська та інші, проводили теоретико-правові та спеціально-правові дослідження проблеми захисту прав дитини. Окремі аспекти запобігання насильству стосовно дітей досліджувалися в роботах вітчизняних дослідників, таких як П. Зеленьяк, О. Коломоєць, Л. Левицька, Н. Лесько та інші, які працюють у різних галузях права. Крім цього, С. Бобровник, К. Волинка, І. Грицай, С. Гусарєв, А. Кучук, Л. Наливайко, О. Петришин, М. Хавронюк та інші вчені також досліджували окремі аспекти цієї проблеми у своїх працях [5]. Проте, наука та суспільство не стоїть на місці і потребує вдосконалення та наукового аналізу питання, яке безпосередньо постало у державі з початком військової агресії росії про України, а саме захисту прав та свобод осіб та дітей в Україні.

В процесі дослідження, було встановлено, що Уповноваженим з прав людини в Україні були виявленні численні порушення основних

прав дитини, зокрема права на безпеку, життя, освіту, здоров'я та особистісний розвиток. Особливі проблеми дітей в умовах війни включали смерть і поранення, депортацію, викрадення, незаконне утримання під вартою та соціальний захист дітей, які постраждали від військових дій. Приблизно 70% українських дітей через війну були змушені залишити свої домівки та переїхати всередині країни чи за кордон, наражаючись на постійну небезпеку від ворожих обстрілів та руйнування життєво важливої інфраструктури [6].

За час повномасштабної війни, що розпочалася 24 лютого 2022 року, було відзначено прогрес в законодавчих змінах для захисту прав дітей та створення Координаційного штабу з захисту прав дітей в умовах воєнного стану. Відкрито Консультаційні центри, що надають допомогу в питаннях повернення дітей на підконтрольну територію, отримання свідоцтва про народження та інших документів.

З початком повномасштабної війни, яка розпочалася 24 лютого 2022 року через російську агресію, діти зазнають безпрецедентного порушення. Станом на кінець 2022 року, за даними Офісу Генерального прокурора, загинуло 450 дітей, і 872 отримали поранення. Дані відображають лише фрагмент широкого спектру проблем, з якими стикаються діти під час війни, включаючи втрату домівок, доступу до освіти, медичних послуг та навіть питної води. Під час війни порушуються всі основні права дитини, що включають право на життя, бути з сім'єю, здоров'я, розвиток та отримання турботи і захисту. Окрему увагу потрібно приділити дітям з інвалідністю та дітям, що залишилися без батьківського піклування, які знаходяться у ще більш уразливому становищі.

Захист прав та свобод усіх дітей має бути пріоритетом у відповіді на військовий конфлікт. Вимагається не лише невідкладна гуманітарна допомога, а й довгострокова підтримка, включаючи психосоціальну реабілітацію та освітні програми, щоб забезпечити цим дітям стабільне майбутнє.

Література:

1. Світлак, І. І., Поджаренко, К. Є. (2023). Юридичні гарантії забезпечення та захисту права дитини на психічне здоров'я в умовах війни.

2. Яцина О.Ф. Вплив війни на психічне здоров'я: ознаки травматизації психіки дітей та підлітків. Наукові перспективи. 2022. № 7(25) 2022. С. 554–567. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/2111>.

3. В Україні побудують ефективну систему надання психологічної допомоги заради збереження ментального здоров'я нації. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/vukraini-pobuduiut-efektyvnu-systemunadannia-psykholohichnoi-dopomohyzarady-zberezhennia-mentalnoho-zdorovianatsii>.

4. Кіблик Д., Захист прав і законних інтересів дітей з інвалідністю в умовах війни. /Д.Кіблик// Правовий Часопис Донбасу - 2023.- №4(85).-с. 54-58.

5. Юридична енциклопедія / НАН України; Інститут держави і права ім. В.М. Корецького; під ред. Ю.С. Шемшученко. Т. 4: Н-П. Київ: Вид-во «Українська енциклопедія» ім. М.П. Бажана, 1998. 470 с.

6. Права дітей. Ключові події, виклики та тенденції. URL: <https://ombudsman.gov.ua/report-2022/dity-viiny> (дата звернення 07.11.2023).

Ковальова О.В.,

професор кафедри адміністративної діяльності поліції
Одеського державного університету внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, доцент
м. Одеса, Україна

ТІЛЕСНІ ПОКАРАННЯ ДІТЕЙ БАТЬКАМИ: МЕТОД БАТЬКІВСЬКОГО ВИХОВАННЯ ЧИ ПРОЯВ ФІЗИЧНОЇ ФОРМИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА?

Як відомо, в умовах воєнного стану рівень насильства в суспільстві зростає. Не виключенням є домашнє насильство, кількість звернень щодо якого зростає щороку, в тому числі і щодо дітей. Домашнє насильство є так званим «щоденним» правопорушенням, особливо якщо воно використовується як метод виховання дітей.

Чинне законодавство у сфері запобігання та протидії домашньому насильству ґрунтується серед інших на принципі недискримінації, що поміж іншим означає, що його норми застосовуються як до дорослих, так і дітей. При цьому в ст.1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [1] надається визначення форм домашнього насильства, в яких наводиться невичерпний перелік проявів, тобто діянь, вчинення яких може свідчити про наявність тієї чи іншої форми домашнього насильства. Так, до проявів фізичної форми домашнього насильства віднесено зокрема: ляпасаи, стусани, штовхання, шмагання, тобто ті